

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет інформатики та обчислювальної техніки
Кафедра обчислювальної техніки**

Лабораторна робота №3
з дисципліни
«Алгоритми і структури даних»

Виконав:

студент групи ІМ-42
Федоренко Іван Русланович
номер у списку групи: 29

Перевірив:

Сергієнко А. М.

Київ 2025

Постановка задачі

1. Представити у програмі напрямлений і ненаправлений граfi з заданими параметрами:

- кількість вершин n ;
- розміщення вершин;
- матриця суміжності A .

2. Створити програму для формування зображення направленого і ненаправленого графів у графічному вікні.

Згадані вище параметри графа задаються на основі чотиризначного номера варіанту $n_1n_2n_3n_4$, де n_1n_2 це десяткові цифри номера групи, а n_3n_4 — десяткові цифри номера варіанту.

Кількість вершин n дорівнює $10 + n_3$.

Розміщення вершин:

- колом при $n_4 = 0, 1$;
- квадратом (прямокутником) при $n_4 = 2, 3$;
- трикутником при $n_4 = 4, 5$;
- колом з вершиною в центрі при $n_4 = 6, 7$;
- квадратом (прямокутником) з вершиною в центрі при $n_4 = 8, 9$.

Наприклад, при $n_4 = 9$ розміщення вершин прямокутником з вершиною в центрі

Матриця суміжності A_{dir} направленого графа за варіантом формується таким чином:

1) встановлюється параметр (seed) генератора випадкових чисел, рівний номеру варіанту $n_1n_2n_3n_4$ — детальніше див. с. 12;

2) матриця розміром $n \times n$ заповнюється згенерованими випадковими числами в діапазоні $[0, 2.0)$;

3) обчислюється коефіцієнт $k = n_3 * 0.02 - n_4 * 0.005 - 0.25$

4) кожен елемент матриці множиться на коефіцієнт k ;

5) елементи матриці округлюються: 0 — якщо елемент менший за 1.0, 1 — якщо елемент більший або дорівнює 1.0.

Матриця суміжності A_{undir} ненаправленого графа одержується з матриці A_{dir} :

$$a(dir\ i,j) = 1 \Rightarrow (a_{undir\ i,j}) = 1, a_{undir\ j,i} = 1.$$

Наприклад, якщо запрограмувати додаткові функції `randm` та `mulmr`, у програмі мовою С генерація матриці `Adir` напрямленого графа може виглядати так:

```
srand(n1n2n3n4);
```

```
T = randm(n);
```

```
k = 1.0 - n3*0.02 - n4*0.005 - 0.25;
```

```
A = mulmr(T, k);
```

Тут `randm(n)` — розроблена функція, яка формує матрицю розміром `nn`, що складається з випадкових чисел у діапазоні $(0, 2.0)$; `mulmr(T, k)` — розроблена функція множення матриці на коефіцієнт та округлення результату до 0 чи 1.

Варіант:

`n1=4, n2=2, n3=2, n4=9`

Код програми:

```
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import matplotlib.patches as patches
import math

def generate_adjacency_matrix(n, variant_number):
    np.random.seed(variant_number)
    T = np.random.random((n, n)) * 2.0
    n3 = 2
    n4 = 9
    k = 1.0 - n3 * 0.02 - n4 * 0.005 - 0.25
    A = np.zeros((n, n), dtype=int)
    for i in range(n):
        for j in range(n):
            A[i, j] = 1 if T[i, j] * k >= 1.0 else 0
    return A

def get_undirected_matrix(directed_matrix):
    n = directed_matrix.shape[0]
    undirected_matrix = np.zeros((n, n), dtype=int)
    for i in range(n):
        for j in range(n):
            if directed_matrix[i, j] == 1:
                undirected_matrix[i, j] = 1
                undirected_matrix[j, i] = 1
    return undirected_matrix

def get_vertex_positions(n, n4):
    positions = np.zeros((n, 2))
    if n4 in [8, 9]:
```

```

width, height = 12, 8
positions[n-1] = [0, 0]
perimeter_vertices = n - 1
sides = [0, 0, 0, 0]
remaining = perimeter_vertices - 4
for i in range(remaining):
    sides[i % 4] += 1
vertex_index = 0
positions[vertex_index] = [-width/2, height/2]
vertex_index += 1
for i in range(sides[0]):
    x = -width/2 + (i+1) * width / (sides[0]+1)
    positions[vertex_index] = [x, height/2]
    vertex_index += 1
positions[vertex_index] = [width/2, height/2]
vertex_index += 1
for i in range(sides[1]):
    y = height/2 - (i+1) * height / (sides[1]+1)
    positions[vertex_index] = [width/2, y]
    vertex_index += 1
positions[vertex_index] = [width/2, -height/2]
vertex_index += 1
for i in range(sides[2]):
    x = width/2 - (i+1) * width / (sides[2]+1)
    positions[vertex_index] = [x, -height/2]
    vertex_index += 1
positions[vertex_index] = [-width/2, -height/2]
vertex_index += 1
for i in range(sides[3]):
    y = -height/2 + (i+1) * height / (sides[3]+1)
    positions[vertex_index] = [-width/2, y]
    vertex_index += 1
return positions

```

```

def rotate_around_center(x, y, cx, cy, angle):
    """Обертання точки (x, y) навколо центру (cx, cy) на кут angle (в радіанах)"""
    dx = x - cx
    dy = y - cy
    cos_a = math.cos(angle)
    sin_a = math.sin(angle)
    x_new = cx + dx * cos_a - dy * sin_a
    y_new = cy + dx * sin_a + dy * cos_a
    return (x_new, y_new)

```

```

def draw_self_loop(ax, pos, color='blue', linewidth=1.5, is_directed=True):
    """Draw a self-loop using polygonal lines under the vertex (with rotation)"""
    cx, cy = pos
    R = 0.5
    index_angle = 0

```

```

theta = index_angle

cx += R * math.sin(theta)
cy -= R * math.cos(theta)

dx = 3 * R / 4
dy = R * (1 - math.sqrt(7)) / 4

p1 = (cx - dx, cy - dy)
p2 = (cx - 3 * dx / 2, cy - R / 2)
p3 = (cx + 3 * dx / 2, cy - R / 2)
p4 = (cx + dx, cy - dy)

p1 = rotate_around_center(p1[0], p1[1], cx, cy, theta)
p2 = rotate_around_center(p2[0], p2[1], cx, cy, theta)
p3 = rotate_around_center(p3[0], p3[1], cx, cy, theta)
p4 = rotate_around_center(p4[0], p4[1], cx, cy, theta)

ax.plot([p1[0], p2[0]], [p1[1], p2[1]], color=color, linewidth=linewidth)
ax.plot([p2[0], p3[0]], [p2[1], p3[1]], color=color, linewidth=linewidth)

if is_directed:
    dx_arrow = p4[0] - p3[0]
    dy_arrow = p4[1] - p3[1]
    ax.arrow(p3[0], p3[1], dx_arrow, dy_arrow,
             head_width=0.15, head_length=0.15,
             fc=color, ec=color, linewidth=linewidth,
             length_includes_head=True)
else:
    ax.plot([p3[0], p4[0]], [p3[1], p4[1]], color=color, linewidth=linewidth)

def draw_edge(ax, start, end, is_directed=True, color='blue', linewidth=1.5):
    dx = end[0] - start[0]
    dy = end[1] - start[1]
    dist = np.sqrt(dx**2 + dy**2)
    if dist < 0.001:
        return
    vertex_radius = 0.5
    ratio = vertex_radius / dist
    start_x = start[0] + dx * ratio
    start_y = start[1] + dy * ratio
    end_x = end[0] - dx * ratio
    end_y = end[1] - dy * ratio
    rad = 0.2
    arrowstyle = '->' if is_directed else '-'
    arrow = patches.FancyArrowPatch(
        (start_x, start_y), (end_x, end_y),
        arrowstyle=arrowstyle,
        color=color,

```

```

        linewidth=linewidth,
        connectionstyle=f'arc3,rad={rad}',
        mutation_scale=15
    )
    ax.add_patch(arrow)

def draw_graph(directed_matrix, positions, is_directed=True):
    n = directed_matrix.shape[0]
    fig, ax = plt.subplots(figsize=(12, 10))
    rect = patches.Rectangle((-6, -4), 12, 8, linewidth=1, edgecolor='gray',
    facecolor='none', linestyle='--')
    ax.add_patch(rect)
    for i in range(n):
        for j in range(n):
            if directed_matrix[i, j] == 1:
                if i == j:
                    draw_self_loop(ax, positions[i], color='blue', linewidth=1.5,
is_directed=is_directed)
                else:
                    draw_edge(ax, positions[i], positions[j], is_directed,
color='blue')
    for i, pos in enumerate(positions):
        circle = plt.Circle(pos, 0.5, fill=True, color='lightblue', edgecolor='blue')
        ax.add_patch(circle)
        ax.text(pos[0], pos[1], str(i+1), horizontalalignment='center',
                verticalalignment='center', fontsize=10, color='black',
fontweight='bold')
    ax.set_aspect('equal')
    margin = 2
    ax.set_xlim(min(positions[:, 0])-margin, max(positions[:, 0])+margin)
    ax.set_ylim(min(positions[:, 1])-margin, max(positions[:, 1])+margin)
    graph_type = "Directed" if is_directed else "Undirected"
    plt.title(f"{graph_type} Graph - {n} vertices")
    plt.axis('off')
    return fig

def print_matrix(matrix, title):
    print(f"\n{title}:")
    for row in matrix:
        print(" ".join(map(str, row)))

def main():
    variant_number = 4229
    n3 = 2
    n4 = 9
    n = 10 + n3
    print(f"Variant number: {variant_number}")
    print(f"Number of vertices n = 10 + {n3} = {n}")
    print(f"Vertex placement: Rectangular with vertex in center (n4 = {n4})")

```

```

directed_matrix = generate_adjacency_matrix(n, variant_number)
undirected_matrix = get_undirected_matrix(directed_matrix)

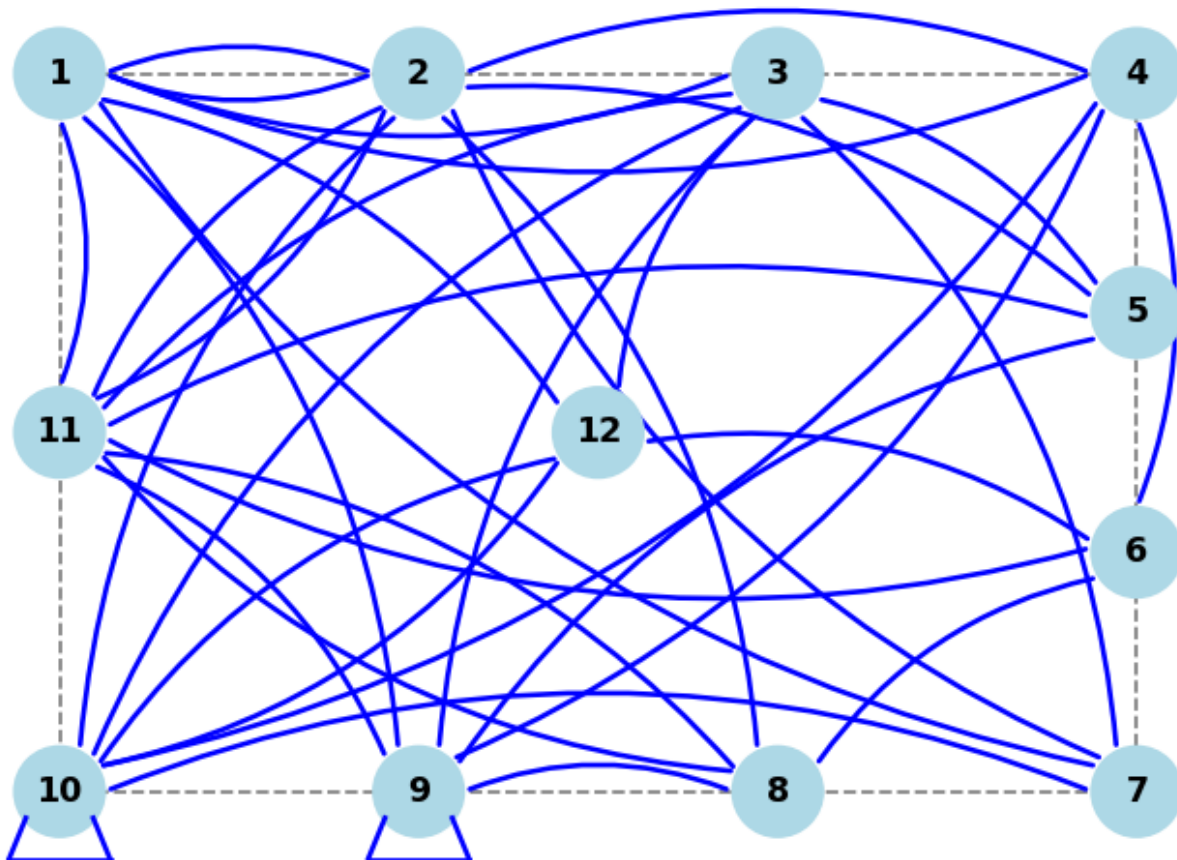
print_matrix(directed_matrix, f"Directed Graph Adjacency Matrix ({n}x{n})")
print_matrix(undirected_matrix, f"Undirected Graph Adjacency Matrix ({n}x{n})")
positions = get_vertex_positions(n, n4)
fig_directed = draw_graph(directed_matrix, positions, is_directed=True)
fig_directed.savefig('directed_graph.png')
fig_undirected = draw_graph(directed_matrix, positions, is_directed=False)
fig_undirected.savefig('undirected_graph.png')
plt.show()

if __name__ == "__main__":
    main()

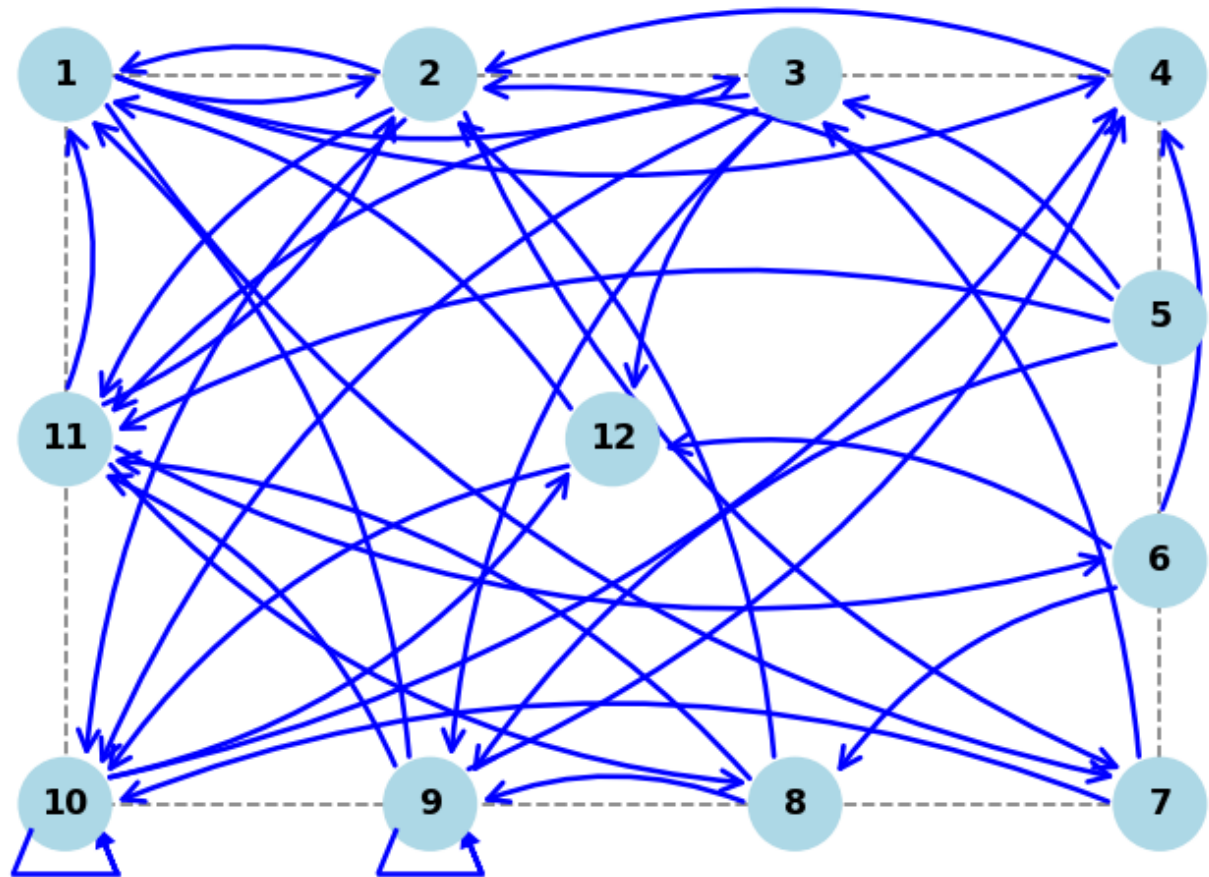
```

Вивід:

Undirected Graph - 12 vertices

Directed Graph - 12 vertices

Результати тестування:

Variant number: 4229

Number of vertices $n = 10 + 2 = 12$

Vertex placement: Rectangular with vertex in center ($n_4 = 9$)

Directed Graph Adjacency Matrix (12x12):

0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0
0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1
0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0
0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1
1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0

Undirected Graph Adjacency Matrix (12x12):

0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1
1	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0
1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1
1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0
0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0
0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0
0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0
1	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0
0	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1
1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0
1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0

Висновки:

У ході виконання лабораторної роботи було реалізовано програму для створення та графічного зображення напрямленого й ненаправленого графів із заданими параметрами. Було сформовано матриці суміжності на основі генерації

випадкових чисел з урахуванням номера варіанту, а також реалізовано алгоритм візуалізації графів у графічному вікні з використанням мови програмування Python та бібліотеки matplotlib.

Виконана робота сприяла закріпленню практичних навичок у представленні графів у комп'ютерних програмах, формуванні матриць суміжності та застосуванні базових графічних примітивів.